

Posudek vedoucí práce na magisterskou diplomovou práci

Bc. Barbory Vejsadové:

Zdravotní sestra nemusí být žena

Předkládaná diplomová práce Barbory Vejsadové patří podle mého názoru celkově do kategorie velmi dobrých až výborných.

Kritika práce je činností i povinností oponenta či oponentky, jako vedoucí práce se tedy zaměřím na pozitivní a silné momenty této diplomové práce. Předně považuji za důležité vyzdvihnout především to, že autorka pracovala po celou dobu velmi samostatně a aktivně a promptně reagovala na veškeré kritické připomínky a komentáře, které ode mě obdržela v průběhu výzkumu a psaní práce. Zejména v posledních několika týdnech před odevzdáním se podle mého názoru práce velmi posunula kupředu, hlavně co se týče organizace a struktury práce a propracování analytické části. Tematicky se jedná o práci, která se na první pohled může zdát předvídatelná či ne příliš originální, neboť problematice genderové segregace trhu práce se již i v českém akademickém prostředí věnovalo poměrně hodně prostoru, a to zejména ve studiích a výzkumech oddělení Gender v sociologii Sociologického ústavu AV ČR. Nicméně, i na tomto již docela vytěženém poli se podle mého názoru autorce podařilo najít neotřelý vstup do tématu a nalézt nová zjištění, která zajímavě doplňují současný stav poznání a interpretace genderových dimenzí trhu práce a zdravotnictví v České republice. Diplomová práce Barbory Vejsadové je aktuální a přínosná především svým pojetím a zpracováním, neboť se na otázku genderové segregace trhu práce v české společnosti dívá prizmatem osobních zkušeností mužů pracujících v tzv. „ženském“ povolání (umocněným skutečností, že terminologie povolání zdravotní sestry nezná, ani habituálně, ani legislativně, mužský ekvivalent), navíc v kontextu zdravotnictví a medicínského diskurzu, jehož diskuse a kritika je většinou rámovaná ze zcela jiných pozic.

Ve své práci autorka čtenářům a čtenářkám předkládá zajímavou a přesvědčivou genderovou analýzu často protichůdného světa výhod a nevýhod, v němž se muži pracující jako zdravotní sestry v českých nemocnicích pohybují. V analytické části autorka detailně rozkrývá situace a kontexty, v nichž tito muži čelí genderovým stereotypům a negativním důsledkům feminizace podpůrného zdravotnického personálu na straně jedné a analyzuje způsoby, jimiž se tito muži podílejí na ukotvování a recyklaci těchto stereotypů na straně druhé. Autorka zároveň velmi poutavě odhaluje, v jakých situacích muži, kteří pracují jako zdravotní sestry, z genderových stereotypů těží a ve kterých naopak propadají frustraci, obavám a pochybám o svém dostatečném mužství. Je ale důležité vyzdvihnout, že autorka je velmi opatrná ve svých interpretacích výpovědí respondentů a vyhýbá se generalizacím. Právě naopak, kdykoliv k tomu data směřují, autorka zdůrazňuje nutnost odmítání nabízejících se paušalizujících tendencí (toto je velmi dobře vidět zejména v pasážích věnovaných rozdílu mezi humorem a výsměchem či v pasážích diskutujících motivace „akčních hrdinů“ zdravotnické péče...). Práce vyniká formulační kvalitou a stejně tak analytickými postřehy autorky, které, nicméně, by podle mého názoru bylo možné rozpracovat a propracovat ještě hlouběji (akademický talent a potenciál na to autorka rozhodně má a nasbíraný empirický materiál také).

Formálně se jedná o práci standardní a dobře připravenou, která se vyznačuje konsistentní strukturou, dobře zpracovanou teoreticko-koncepční částí (a to jak s ohledem na práci s genderovými koncepty a feministickou teorií, tak s ohledem na představení socio-historického vývoje genderové segregace trhu práce v České republice (a potažmo Československu), originální a přínosnou empirickou částí, založenou na velmi dobře zpracované analýze provedených rozhovorů a podle mého názoru kvalitně zpracovanou interpretací dané analýzy. V průběhu práce autorka dokládá svou znalost dostatečného penza domácí i zahraniční odborné literatury a výzkumů na dané téma i schopnost aktivně a kriticky s nimi pracovat. Citační aparát i jeho zpracování je zcela adekvátní magisterské úrovni. Metodologicky je práce pečlivá a sebevědomá, k vyzdvižení jsou zejména pasáže věnující se etice a subjektivitě prováděného výzkumu, které navazují na naše konzultační diskuse o tom, jak v práci artikulovat důsledky genderové pozicionality při provádění rozhovorů, kdy se velmi zajímavým způsobem „přelévá“ jak autorita pozic výzkumnice-respondent (a laik-profesionál), tak genderová očekávání na obou stranách plynoucí ze vzájemně přiznaných stigmatizovaných pozic (studentka genderových studií-muž v „ženském“ povolání). Dále se autorce myslím velmi výstižně podařilo strukturovat a sekvenčně navazovat kategorie analýzy tak, aby bylo možné pracovat se všemi důležitými dimenzemi rozhovorů a ty se přitom v práci problematicky neopakovaly. Ve výsledku se autorka s těmito problémy popasovala výborně a odvedla velmi solidní práci právě v členění analytické části práce do šesti základních pasáží, ve kterých se jí podařilo najít a výborně ukázat jak individuální, tak institucionální dimenze působení mužů na pozicích zdravotní sestry v českých nemocnicích.

V podstatě jediné, co bych předkládané diplomové práci jako její vedoucí vytkla, je nedostatečná provázanost teoretické a empirické části práce (což je ale na druhou stranu celkem častým úskalím studentských prací). I když ve svém celku je práce velmi čtivá a argumentačně plynulá, analytická část postrádá odkazy na teoretickou a odbornou literaturu z první části práce, jež by obě části diplomové práce vzájemně provázaly a potvrdily oprávněnost autorčiných analytických interpretací (jež jsou nesporné, nicméně citačně neprovázané). Dalšími slabšími momenty, které jsem již naznačila výše, jsou z mého pohledu možnost hlubšího analytického rozpracování a zpracování empirické části. Z mého pohledu vedoucí práce je diplomová práce Barbory Vejsadové koncepčně vyzrálá, metodologicky zručná a argumentačně přesvědčivá (výtky a inspirativní kritické komentáře by se jistě daly najít, tuto práci však přenechám oponentce či oponentovi).

Za nejoriginálnější a velmi inspirativní výsledky autorčiny analýzy považuji dva momenty. Za prvé, odhalení a pojmenování konceptu (a motivace) zdravotního bratra či ošetřovatele jako „akčního hrdiny“ (zejména v kontextu urgentní medicíny), kdy autorka velmi bystře a výtečně argumentuje, že muži pracující v pozici zdravotní sestry potřebují mechanismy, jež ukotvují a potvrzují jejich maskulinitu a vymezují se proti genderové stereotypní etice péče a za druhé, diskusi o generickém femininu plynoucímu z paradoxní situace, kdy se muž ocitá v prostředí, kde je jeho vizuální biologické mužství výhodou zaručující mu neoprávněnou autoritu, nicméně femininní pojmenování jeho pozice tuto autoritu snižuje až degraduje. Mužské pojmenování jeho pozice (ošetřovatel) je klasifikačně na nižším stupni než ženské pojmenování jeho pozice (sestra), pro kterou ale neexistuje mužské pojmenování, takže se tento pracovník ocitá na teoreticky i prakticky fascinující křižovatce genderových výhod a nevýhod, která nicméně v každodenním životě zdravotních sester, jež nejsou biologickými ženami, vede k notným pochybám a frustracím.

Na závěr bych chtěla znovu vyzdvihnout celkovou vysokou kvalitu předložené práce. **Práci s potěšením jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji známku mezi velmi dobře až výborně, dle průběhu obhajoby.**